

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Annika Hramov
Annika.Hramov@luts.ee

Teie 28.09.2024

Meie 30.10.2024 nr 2.3-8/24/2473-2

Vastus nõudekirjale

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles küsite AKI seisukohta, kas avalikus internetipunktis me peame nõudma isiku tuvastamist. Teil on raamatukogus avalik internetipunkt ja praegu kaalute, kas arvutite haldussüsteem peaks sisaldama inimeste registreerimisfunktsiooni nende tuvastamiseks. Seni pidi inimene, kes tahab Teie avalikku arvutit kasutada, ennast tuvastama dokumendi alusel ja panema oma kasutuse paberile kirja. Nüüd aga on tekkinud asutuses arvamusi, et Teil ei ole vaja neid ehk tuvastada.

Selgitame, et Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2016/679 ehk isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi IKÜM) järgi on isikuandmete töötlemisel kohustus järgida IKÜM artiklis 5 sätestatud põhimõtteid, milleks muu hulgas on seaduslikkuse, eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtted. Nende kolme põhimõtte järgi peab isikuandmete töötlemiseks olema alati seaduslik alus (IKÜM artiklis 6 sätestatud õiguslik alus, eriliigiliste isikuandmete puhul lisaks artiklist 9 tulenev erand) ning töötlemine peab olema piiratud sellega, mis on vajalik nende andmete töötlemise eesmärgi seisukohast. Seega ka seda, kas Teil on vajalik koguda isikute andmeid arvuti kasutamisel peaksite hindama just Teie ise andmetöötlejana ning kui sellist vajadust ei esine, siis ei tuleks seda ka teha. Samas on oluline, et olemas oleks ka õiguslik alus nende andmete töötlemiseks, ka see alus peaks olema andmetöötlejal endal läbi mõeldud ja AKI ei saa selles osas öelda ette, millisel alusel andmete töötlemine Teil hetkel toimub ja kas selleks eesmärgiks on see vajalik. AKI-le hetkel teada olevalt ei tule raamatukogu internetipunktide jaoks kohustust tuvastada tingimata isikusamasus, kuid see ei tähenda, et õiguslik alus andmete küsimiseks ei pruugi olemas olla.

Näiteks tulenevalt rahvaraamatukogu seaduse (RaRS) § 15 lg-le 2 „Rahvaraamatukogu põhiteenused on teavikute kohapeal kasutamine ja kojulaenutus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Rahvaraamatukogu põhiteenused on tasuta.“ Sama sätte esimese lõike kohaselt võib rahvaraamatukogu¹ teenuseid võib kasutada igauks, välja arvatud käesoleva seaduse paragrahv 17 lõikes 3 nimetatud juhul. Viimati nimetatud juhud on eriteenused (kopeerimine, andmebaaside kasutamine, tõlked ja muu), mis võivad olla ka tasulised. Lisaks on RaRS §-s 2¹ täpsustatud: „Avaliku teabe seaduse alusel üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu avalikustatud teabega tutvumiseks võimaldatakse teabe taotlejal kasutada arvutit. Kui üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu avalikustatud teabele soovib juurdepääsu rohkem isikuid, kui raamatukogu jõuab teenindada, on raamatukogu kohustatud korraldama soovijate eelregistreerimise. Raamatukogu töötaja on kohustatud isikuid abistama riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste veebilehtedele juurdepääsu saamiseks.“

¹ RaRS § 2 lg 2 järgi: „Rahvaraamatukogu käesoleva seaduse tähenduses on munitsipaalraamatukogu, kes kogub, säilitab ja teeb lugejale kättesaadavaks temale vajalikud trükised, auvised ja teised teavikud (edaspidi teavikud) ning avalikud andmebaasid.“

Samas ei tule seadusest selget regulatsiooni, kuidas tuleks käituda arvuti kasutajate soovidega, sh kas on alati vajalik isikute registreerimine nimeliselt. Põhiülesannete puhul saab olla õiguslikuks aluseks nt avaliku ülesande täitmine. Arvutid mille kaudu saab isik ligi avaliku teabe seaduse alusel üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu avalikustatud teabele, on säte näinud ette kohustuse teha üldregistreerimise vajaduse tekkimisel. Sellisel juhul oleks seega minimaalsuse põhimõtet arvestades isikuandmete kogumiseks alus sellel eesmärgil olemas. Kui sellitele lehtedele soovitakse ligipääsu ilma järjekorra seadmise vajaduseta, on küsitav, milleks on sellisele tasuta teenusele ligipääsuks vajalik isikuandmeid koguda.

Muudel eesmärkidel ja juhtudel arvuti kasutamise teenuse osas (nt sotsiaalmeedias olemiseks, koolitööks, arvutimängudeks) seadus täpsemaid reegleid ette ei näe. Sellisel juhul peaks olema asutuses selge, kas tegu on jätkuvalt avalikes huvides oleva põhiülesande täitmisega või eriteenusega, mille eest on lubatud küsida ka tasu. Viimasel juhul on AKI hinnangul siiski pigem küsitav, kas saab rääkida avalikes huvides oleva ülesande täitmisest või oleks tegu pigem lisateenusena arvuti kasutamiseks sõlmitud lepingu täitmiseks isikuandmete töötlemisega. Eriteenuse osutamiseks ja selle reeglite järgimiseks võib olla põhjendatud koguda andmeid, et nt veenduda, et kasutatakse ainult teatud aeg arvutit või kes on rikkunud oma kasutuse ajal kasutusreegleid vms, kuid lõpliku hinnangu peate ise andma, kas selline andmete kogumine on vajalik. Kuid ka sellisel juhul peab enne olema selgeks tehtud õiguslik alus ja mis teenuse liigiga on tegu. AKI ei saa seega hetkel anda lõpliku hinnangut, mis õiguslikul alusel ja eesmärgil Te saate isikuandmeid koguda, sest see nõuaks põhjalikumat ülevaadet Teie teenuste protsessist ja andmetööstusest.

Eelnev tähendab, et ka praegusel juhul peaks raamatukogu kui andmetöötaja ise hindama, mis õiguslikul alusel ja mis eesmärgil isikute andmeid arvuti kasutamisel täpselt töödeldakse. Ka õigusliku aluse olemasolul tuleb lisaks läbi mõelda, kas andmete kogumine sellises mahus on ka vajalik ja mis eesmärgil ning kui kaua neid andmeid säilitatakse. Andmetööstusega seonduv peaks olema kajastatud ka asutuse andmekaitsetingimustes.

Vajadusel soovitame pöörduda küsimuses abi saamiseks ka täiendavalt oma andmekaitespetsilisti poole andmekaitse@tartu.ee nagu on toodud välja Äriregistri kontaktides Teie asutusega seoses. Andmekaitespetsilist peaks oskama anda täpsemat nõu konkreetselt Teie olukorrast lähtudes, kas ja milline õiguslik alus on Teil isikuandmete töötlemiseks ja kas selle eesmärgi jaoks tohib isikuandmeid koguda.

Loodame, et meie selgitustest oli abi.

Lugupidamisega

Jekaterina Aader
jurist (tiimijuht)
peadirektori volitusel